

Sonuç Bildirgesi
Uluslararası TÜRYAK Kongresi
Dünya Krizine Bütünsel ve Sağlıklı
Çözümler
İstanbul, 4 – 5 Aralık 2010

Dünyanın Kıdemli Vatandaşları olarak; “Dünya sisteminin; fiziksel, çevresel, toplumsal ve duygusal olarak sürdürülebilir, daha etkin ve ihtiyaçlara dönük üretim politikalarına geçiş yapmasını gerekli görüyoruz.” * Anlamamız lâzımdır ki, insanlık ve dünyamız evrenle olan uyumunu kaybetmiştir. Kriz burada başlamaktadır. Bilgelik ve kültürü öne çıkarmada başarılı olacağımızı umuyoruz; hikmet ile kültür tüm insanları kapsayacak sağlam çerçeveyi sağlayacaklardır, çünkü her iki hattın da genel kabûl gören değerleri ve davranışları esas alarak aynı hedefe yöneldiklerini görüyoruz. İnsanlığın ortak kaderini anlamış bu değerler sistemine şükran duyarız; bu yolla, kültürler arasındaki ittifaklar artarken, en güçlüler arasındaki rekabet ve diğerleri üzerine egemenlik kurma psikolojisi geriletmiş olacaktır.

Çevre ve insan arasındaki karşılıklı bağıllık ve bağımlılık evrensel sistemin temelini aslını oluşturur. Doğanın sınırsız bir kaynak olarak algılanması yanlıştır. Yaşadığımız ekosistem krizi, genellikle, sanayi mamûlleri için kaynak kullanımı, üretimi ve tüketimi sırasında ortaya çıkan atıkların çevreye verdiği zarar sebebiyle doğal sistemin sağlıklı işleyemez hâle gelişinden kaynaklanmaktadır. Bu durum üç sebebe dayanmaktadır:

- tüketim felsefesi ve tüketim kalıpları,
- kaynak ve mekân planları, yer seçimleri,
- üretim teknolojileri.

Dünya, nüfus artışını kaldıracabilecek olsa bile, insanlığın aşırı tüketimden kaynaklanan yanlış yaklaşımı dolayısıyla kaldıramamaktadır. Teknolojideki gelişmelerin de tetiklediği geleceği hesap etmeyen yaşam biçimi sürdürülebilir değildir. Zihniyette değişme ve buna koşut olarak çevre amacıyla örgütlenmek çok önemlidir. Her insan ekosistemin bütünlüğünü kavrar kavramaz, onun dengeli kullanımı için üzerine düşeni yapmaya koyulmalıdır.

İhtiyaçlara bakarak, dünyada ekosistem ve çevre amacıyla örgütlülüğün zayıf kaldığı görülmektedir. Bunun sebepleri şu noktalarda toplanmaktadır; medeniyetler dört temel değer ilkesine dayanmaktadır:

- *sevgiden doğan adalet ilkesi (hukuk devleti, potansiyel adalet),*
- *hakkaniyet ilkesi (kinetik adalet),*
- *dürüstlük ilkesi (sadakât ve vefa),*
- *samimiyet ilkesi.*

Bütün bu ilkeleri dikkate alan ve paylaşılan bir insan medeniyeti fikri üzerinde görüş birliği sağlamalıyız. Medeniyet bir nehir gibidir. Durağan değil, geçmişten geleceğe bir akış seyri içindedir ve bu yüzden gerçekten Batı, Doğu ve/veya dine bağlı bir medeniyet anlayışından söz edemiyoruz. Kùltürlerin birbirlerinin farklılıklarını gereksiz kutuplaşmaya yol açmadan anlamaları ve saygı göstermeleri önemlidir. Çeşitliliğin sürekliliğini güvence altına almak için tüm kùltürler korunmalıdır.

Bilgeliğin/hikmetin temeli, eşyanın hakikatini olduğu gibi bilmektir. Bu kabùl, yeryüzünü saygı gösterilmesi, hırpalanmaması gereken bir ilâhî varlık olarak görür. Koruma ve canlandırma yeteneğini kaybettiğimiz dengeyi yeniden kurabilmek için insan düzeyinden başlayan, devletlere, oradan da Birleşmiş Milletler'e uzanan etkili ve samimi gayretlere ihtiyaç vardır.

Bu yaklaşım henüz devrede olmadığı için, dünya krizinin ekonomide yoğunlaştığı dönemler sıklaşmıştır. Son dönemin parasal krizlerine bakarak, ekonomik sistemin yapısal olarak düzenlenme mecburiyeti gözden kaçırılmamalıdır. Bu krizlerden kurtuluş, bakış açısı değişikliği ile olabilecektir. Dünya krizi yeryüzü kaynaklarına saygılı, ekosistem ile uyumlu, temel ihtiyaçlara öncelik veren bir üretim anlayışı ile aşılabılır. Bunu yaparken, her ülkede verimli istihdam ve kaliteli üretim sektörleri seçilerek inovasyon/yenilikçilik ve yenilikçi buluşlar, patentler, dünya çapında şirketler ve markalara yoğunlaşılabilir.

Yeni teknolojiler sayesinde işgücü piyasasındaki eğilimlerin değişmesi ile insanların şehirlerde yaşamayı daha az tercih etmeleri beklenmektedir. İleri teknolojik alanlarında, eğitim-öğretim alanlarında, yaşlıların ve hastaların evde veya kurumsal bakımında emek-yoğun istihdam alanları günden güne hızla artmaktadır.

Finansman sistemleri sadece ekonominin girdilerinden biri olarak değerlendirilmelidir. Kazançlar öncelikle üretimden sağlanmadığı sürece işsizliğin artacağı bilinmelidir. Her krizden bir çıkış vardır. Çıkışın yapısal iyileşme ile birlikte meydana gelebilmesi için temel insan ihtiyaçlarına dayalı üretim, sürdürülebilir kalkınma, verimli istihdam için insana yapılacak hayat boyu eğitim yatırımı, beceri ve meslek eğitimi, iş başında eğitim gereklidir.

İnsan istihdamı dostu politikalara ve insanca çalışmanın** geliştirilmesine daha fazla önem verilmelidir; Bunların başında:

- düşük ücret alanlardan orantılı olarak düşük vergi ve prim alınması,
- verimliliğe ve etkili çalışmaya dayalı ücret politikaları,
- esnek çalışma saatleri,
- kadın istihdamının teşvik edilmesi,
- kıdemli vatandaşların çalışmasının teşvik edilmesi,
- ailelerde birden fazla kişinin istihdamının hedef alınması,
- tarımdaki gizli işsizliğin verimli tarım ve hayvancılık politikaları ile düzenlenmesi,

sağlanmalıdır. İşgücü piyasaları daha katı hale geldikçe, işsizlerin iş bulma ümidinin daha da azalmakta olduğu bilinmelidir. Sosyal güvenlik toplumda dengeli dağılıma sahip olmalıdır. Kamu emeklilik

sistemleri emeklilik haklarının temel kısmını sağlamalıdır; bireyler daha fazla emeklilik hakkı elde etmek için ilave gayret içinde bulunmalı, özel sigortalardan da faydalanmalıdırlar.

Yaşlıların sosyal sermayesinden toplumun istifade etmesi gereklidir. Küresel iyileşme için biz kıdemli vatandaşlara düşen temel görevler:

- dünyada bir arada yaşama kültürünü ortaya koymak,
- kültürleri ayrıştırmadan doğru noktalardan birbirlerine bağlamak,
- benzerlik ve farklılıkları fazla kutuplaşma yaratmayacak şekilde korumak,
- dünyada sevgi ortamının oluşmasına hizmet etmek,
- sevginin ve anlayışın özellikle gençler ve çocuklarla yüz yüze temasımız yoluyla dünyada yayılmasını sağlamak,
- kültürler arası olduğu kadar kuşaklar arası köprüleri kuracak diyalogları desteklemek,
- sözlerimizin samimi eylemlere dönüşmesini sağlamaktır.

Geleceğin dünyası için gençlerin yaşlılarla el ele çalışması önemlidir ve buna çok ihtiyaç bulunmaktadır. Kıdemliler ile gençler bilgeliği, tecrübeleri, enerjii ve yaratıcılığı bir araya getirdikleri ölçüde dünyanın her çeşit meselesine mutlaka sağlıklı ve bütüncül çözümlerin sunulacağına eminiz.

* J.C. Kapur'un vefatından hemen önce Kongre için gönderdiği konuşmasından.

** Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler.